

Тобто, спостерігається негативна тенденція, хоча наявні й незначні покращення, які здебільшого були пов'язані з євроінтеграційною політикою уряду. Таким чином, не дивлячись на те, що конкурентні ринки є рушійною силою у досягненні економічного процвітання країни, значну частку займають ринки з домінуючим положенням – олігополії, монополії. Наявність таких форм є об'єктивно обумовленою.

Так, монопольні ринки виникають у наслідок: 1. Конкурентної боротьби. Суб'єкт господарювання, який успішно конкурує на ринку, для чого розширює виробництво, впроваджує інноваційні методи, створює інвестиційний простір поступово стає монополістом. 2. Дії закону концентрації капіталу та виробництва, який проявляється в процесі збільшення розміру індивідуального капіталу за рахунок капіталізації прибутку. 3. Централізації капіталу. Збільшення капіталу через об'єднання кількох самостійних капіталів. 4. Трансформації приватної власності з огляду на необхідність значних капіталовкладень. Розвиток невеликих підприємств у певній галузі залежить від обсягу інвестицій, тому, за відсутності таких інвестицій підприємствам доводиться об'єднуватися, створюючи монополію. 5. Економічних криз. Для уникнення наслідків кризи таких як, наприклад, банкрутство, підприємства погоджуються на об'єднання з більш крупними учасниками ринку. Монопольний ринок може створювати як позитивні явища так і певні загрози державі. Результати діяльності монополій мають вплив одразу на декілька складових національної безпеки держави

В останні роки на невеликі компанії працює від 75% до 78% працевлаштованих українців. Тобто наразі малий і середній бізнес є більш ефективним інструментом у створенні робочих місць. Оскільки, підприємства монополії функціонують і в соціально важливих ринках, основною вимогою до них висувається необхідність своєчасного забезпечення потреб споживачів якісною продукцією (послугами).

Костиренко О. В.

ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»
наук. кер. – д.і.н., професор Оніпко Т. В.

СУТНІСТЬ «ЕКОНОМІКИ ЗНАНЬ»

Термін «економіка знань» був запропонований у 1962 році американським економістом Ф. Махлупом, який позначав ним сектор економіки, що орієнтований на виробництво знань. Нині цей термін використовується більш ширше для визначення типу економіки, в якій знання відіграють вирішальну роль, а створення та використання знань стає джерелом росту, фактором, який визначає конкурентоспроможність регіонів та країн. Зокрема, британський учений Ф. Кук акцентує на тому, що проблема національної конкурентоспроможності тісно пов'язана з поняттями «інформаційне суспільство» та «економіка знань».

Експерти Світового Банку під «економікою знань» розуміють економіку, яка створює, поширює та використовує знання для прискорення власного зростання та підвищення конкурентоспроможності. При цьому вони виділяють чотири фундаментальні елементи «економіки знань»: 1) інституційна структура; 2) інноваційна система; 3) освіта та навчання; 4) інформаційна інфраструктура. При цьому навчання покликане формувати суспільство кваліфікованих, динамічних і творчих громадян з перспективами отримання достойної освіти.

Однією із характерних рис «економіки знань» є те, що в ній продуктивність значною мірою залежить від використання досягнень науки і техніки, якості інформації і менеджменту. Передумовами формування «економіки знань» є такі: позиціонування знань в якості важливого ресурсу поряд з природними, трудовими ресурсами і різними формами капіталу, розвиток сфери послуг, підвищення значущості людського капіталу, збільшення інвестицій в освіту і професійну підготовку працівників, широке застосування нових форм інформаційно-комунікаційних технологій, трансформація інновацій в джерело економічного зростання і конкурентоспроможності фірм, регіонів та національних економік.

Переконливим прикладом формування «економіки знань» є досвід Японії. Японія є тією країною, яка, зважаючи на дефіцит факторів виробництва, була змушена обрати інноваційний шлях розвитку економіки. Саме завдяки знанням та інноваціям Японії вдалося досягти високого рівня конкурентоспроможності. У цьогорічному рейтингу країн світу згідно Індексу глобальної конкурентоспроможності (ВЕФ) Японія отримала 82,3 бала зі 100 можливих і посіла шосте місце серед 141 країни. При цьому згідно субіндексу «Інноваційний потенціал» країна набрала 78,3 бала зі 100 можливих, завоювавши сьоме місце. Витрати на наукові дослідження в Японії на сьогодні складають 3,75% ВВП країни, тоді як в Німеччині – 2,98%, США – 2,79%, Великобританії – 1,73% та Італії – 1,27%.

Досвід Японії щодо створення «кластерів знань», які базуються на триаді наука-виробництво-влада, є одним із найбільш успішних у світовій практиці. Становленню японських «кластерів знань» сприяла активна політика держави. З 2001 р. в Японії діє програма розвитку «кластерів знань», ініційована Міністерством освіти, культури, спорту, науки і технологій Японії, мета якої полягає в підтримці концентрації знань і зростанню конкурентоспроможності «кластерів знань» на світовому рівні. Особливістю японських «кластерів знань» є те, що в якості їх ядра виступають провідні університети і науково-дослідницькі інститути, які слугують базою для генерування знань. У «кластерах знань» відбувається ефективна взаємодія науки і виробництва, включаючи спільні інноваційні проекти. Переконливими прикладами успішних японських «кластерів знань» є «Долина Саппоро» (інформаційні технології), Біомедичний інноваційний кластер Кобе, Кіотський кластер нанотехнологій.

Таким чином, досвід передових економік світу щодо підтримки освіти та науки на всіх рівнях управління – національному, регіональному та місцевому вважаємо доречним для України.

Кремез Р. О.

Класичний приватний університет
наук. кер. – к.е.н., доцент Селезньова О. В.

ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ МАРКЕТИНГОВИХ КОМУНІКАЦІЙ СУЧАСНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Новітні засоби комунікацій та загострення конкуренції на ринку інформаційних послуг, що пов'язано з поширенням новітніх технологій, великого значення набуває пошук нових засобів комунікації з споживача-